

ΕΙΡΗΝΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Η γνωστή ζωγράφος επανέρχεται με μια έκθεση-αναφορά στα ουτοπικά μέρη των επιθυμιών της και μιλάει για την «επείγουσα ζωτική ανάγκη» της καλλιτεχνικής έκφρασης.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Τόποι ονειρικοί, εικόνες χαμένες στο ασυνείδητο ως ο απόηχος παλιών καταγραφών από έναν κόσμο που είχε υπάρξει ή που θα μπορούσε να υπάρξει αν το είχαμε επιτρέψει. Αυτοί οι «Τόποι επιθυμίας», όπως τιτλοφορείται η νέα ατομική έκθεση της ζωγράφου Ειρήνης Ηλιοπούλου στην Γκαλερί Σκουφά, είναι τόποι της επιθυμίας της, μέρη ουτοπικά. «Η ουτοπική επιθυμία για γνώση αυτού που δεν είναι ακόμη γνωστό είναι ο άξονας και ο λόγος που ζωγραφίζω». Μέσα από 23 τέτοια τοπία – λάδια και ακουαρέλες μεγάλων διαστάσεων – αλλά και πολλές μικρές ακουαρέλες από τα σημειωματάριά της, η Ηλιοπούλου μοιάζει έτοιμη να αποδείξει ότι «η πιο αληθινή μας ζωή είναι όταν είμαστε βυθισμένοι στα όνειρά μας ξύπνιοι», όπως έλεγε και ο αμερικανός συγγραφέας Χένρι Ντέιβιντ Θορό.

Τα έργα σας εμπνέονται από τη φύση και γίνονται «Τόποι επιθυμίας». Πού συναντάτε εσείς τα τοπία τα οποία γίνονται η αφορμή για την ουτοπική τους απεικόνιση μέσα από τα έργα σας;

«Τα τοπία αναδύονται και παίρνουν μορφή από τα στοιχεία τα οποία στις καθημερινές οπτικές αναζητήσεις μου γλιστράνε και αποθηκεύονται στη μνήμη μου συνειδητά ή ασυνείδητα. Το φανταστικό τοπίο μπορεί να ξεκινήσει από το οπικό ερέθισμα που μου προκάλεσε το πραγματικό τοπίο, αλλά στην πορεία, υπακούοντας στις απαιτήσεις του τελέρου, να αλλάξει ριζικά

«Δεν υπάρχει δημιουργός που να μην ποντάρει στη συγκίνηση του θεατή»

μορφή και να μη θυμίζει σε τίποτα το πρωταρχικό. Ξεχνώντας την καταγωγή του – που συχνά είναι γεωγραφική ή βιοματική – μεταμορφώνεται λίγο-λίγο σε τοπίο επιθυμίας. Αυτή η διαδικασία διαδραματίζεται στον παράλληλο κόσμο, αυτόν της άλλης πραγματικότητας, εκεί όπου κινείται ο ζωγράφος μέσα στο εργαστήριο, στον τόπο της ουτοπίας, που έχει τις ρίζες της στο τελέρο. Αυτό ορίζει νόμους και απαιτήσεις που πρέπει να τις σεβαστείς και να ικανοποιήσεις, για να δημιουργηθεί ένας αληθινός διάλογος. Ο χώρος ανάμεσα στο τετνωμένο χέρι και στη ζω-

γραφική επιφάνεια είναι ο τόπος της επιθυμίας μου. Εκεί μέσα τριγυρίζει αναζητώντας έναν τόπο ιδεατό, αυτόν της Ουτοπίας».

Ποια εσωτερική ανάγκη και αναζήτηση εκφράζουν αυτοί οι τόποι επιθυμίας;

«Είναι μια επείγουσα ζωτική ανάγκη να πεις ζωγραφίζοντας ό,τι δεν λέγεται με λόγια. Ζωτική ανάγκη να απαλλαγείς από τον φόβο του αγνώστου με τα χίλια πρόσωπα. Ο τόπος της επιθυμίας μου είναι ο αχανής χώρος του τελέρου, εκεί όπου μετουσιώνεται το άυλο σε απτό και η ύλη σε εικαστική γλώσσα, αναγκαία συνθήκη για

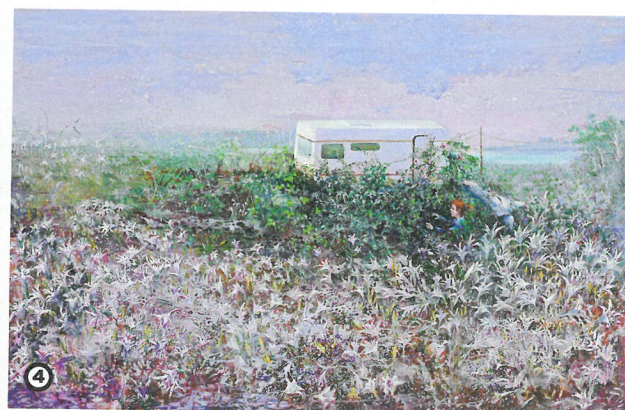

να το φο αδ

Σα ολ με τρις αν «Α πο να αν λι ασ έχ λο κα σα το έρ το αν σι δε τω σα κα ψι δι τε γν απ κς δί πρ

Εργα που παρουσιάζονται στην Γκαλερί Σκουφά: 1. «Τροχόσπιτο», 2. «Ιριδες», λάδι σε πανί, 3. «Βόλτα με καρabάκι», 4. «Κρινάκια και τροχόσπιτο», λάδι σε πανί, 5. «Κούνια και φράουλες», 6. «Θρανία και σινεμά στην εξοχή».

Ο τόπος της επιθυμίας μου είναι ο αχανής χώρος του τελάρου, εκεί όπου μετουσιώνεται το άυλο σε από και η ύλη σε εικαστική γλώσσα

να εκφραστούν η επιθυμία, το πάθος, η αγωνία και να φανούν τα ίχνη και οι διαδρομές της στο τελάρο».

Σας έχει τύχει να προ-ολαμβάνεται το έργο σας με εντελώς διαφορετικό τρόπο από ό,τι ήταν οι δημιουργικές προθέσεις και αναζητήσεις σας;

«Αυτό συμβαίνει πάρα πολύ συχνά και δεν είναι καθόλου περίεργο ή ανησυχητικό. Όλα δουλεύονται υπόγεια και στο ασυνείδητο. Αλλο πράγμα έχεις στο μυαλό σου, άλλο ξεκινάς να φτιάχνεις και άλλο δουλεύεται μέσα σου και καταλήγεις να το κάνεις. Και επειδή «το έργο τελειώνει στα μάτια του θεατή» και η δική του ανάγνωση περνά από αντίστοιχες διαδρομές, ποτέ δεν ξέρεις σε ποιο σημείο των δικών σου διαδρομών σταμάτησε το βλέμμα του και τι αναδύθηκε από την ψυχή του. Έχουν πολύ ενδιαφέρον αυτές οι αντίθετες με τον στόχο σου αναγνώσεις. Μαθαίνεις πολλά από τον θεατή, μπαίνουν καινούργια ερωτήματα, δίνονται απαντήσεις σε πράγματα που δεν έχεις

αντιληφθεί, διευρύνονται οι ορίζοντες».

Είναι για εσάς υψίστης σημασίας η συγκίνηση του κοινού;

«Φαντάζομαι πως δεν υπάρχει άνθρωπος – δημιουργός στην προκειμένη περίπτωση – ζωγράφος ή συγγραφέας ή ήθοποιός που να μην πονιάρει στη συγκίνηση του θεατή. Τα έργα τελειώνουν και εμπλουτίζονται, γιατί φέρουν για πάντα επάνω τους όλα τα βλέμματα των ανθρώπων που τα κοίταξαν και μίλησαν μαζί τους. Η συγκίνηση και η αποδοχή είναι η απόδειξη πως η εικαστική γλώσσα που δημιουργήσες είναι ευανάγνωστη, αφήνει τον θεατή να κοιτάξει πιο βαθιά και να προχωρήσει σε δεύτερες και τρίτες αναγνώσεις, ανακαλύπτοντας και δικά του πράγματα, όπως συμβαίνει στην ποίηση, στη λογοτεχνία και σε κάθε πνευματική δουλειά που προσφέρει συγκίνηση. Εγώ την οπτικοποιώ αυτή τη σχέση, είναι σαν να φεύγουν νήματα και από τις δύο μεριές και υφαίνουν ένα δίχτυ από ανθρώπινα συναισθήματα και συγκινήσεις».

Γιατί προτιμάτε τα μεγάλα ή τα μικρά τελάρια για τη ζωγραφική σας; Τι σας δυσκολεύει στα μεσαία μεγέθη; «Πολλές φορές έχω αναρωτηθεί και εγώ, κυρίως όταν ήμουν νεότερη. Το να ξέρεις το μέγεθος όμως που σου ταιριάζει είναι σημαντικό. Δεν είναι αναγκαίο να κινείται ένας ζωγράφος σε όλες τις διαστάσεις, όπως δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιεί όλα τα υλικά ή όλα τα χρώματα. Δεν είναι βόλεμα το να το ξέρεις, απλώς γλιτώνεις χρόνο με το να καταστρέφεις έργα που δεν βγαίνουν, όταν τα αρχίζεις σε λάθος διάσταση. Είναι σαφώς επιλογή! Στα μεγάλα τελάρια μπαίνω μέσα και τα κατοικώ. Παρατείνω τη λαχτάρα να μου αποκαλυφθεί η εικόνα που έχω μέσα μου, παίζοντας στα σοβαρά, αλλάζοντας και σβήνοντας και ξέροντας ότι όλα είναι για καλό και ότι μέσα από αυτά τα διαδοχικά στρώματα ύλης το έργο θα βγει κερδισμένο. Στα μεσαία μεγέθη, συχνά μένω απέξω, όντας πάντα ο πιο αυστηρός κριτής του εαυτού μου. Όσο για τα μικρά, νιώθω πολύ μεγάλη

ελευθερία, επειδή εκεί ξεκινάω πάντα πολύ γρήγορα έργα, κάνοντας σπουδές για μεγάλα και παίζοντας, γνωρίζοντας ότι αν δεν βγει δεν έγινε και τίποτα, θα το βάλω στη άκρη και θα πιάσω άλλο. Βέβαια, ποτέ δεν το πετάς, γιατί η φρεσκάδα που σου δίνει η γρήγορη κίνηση, προσπαθώντας από την αρχή να συλλάβεις μόνο την ουσία, σε κρατά σε εγρήγορση και συνήθως το έργο έχει ενδιάμεσο. Επίσης, όλες τις νεκρές φύσεις που κάνω από το φυσικό για να ξεκουράζω τα μάτια μου και το μυαλό μου, τις κάνω σε μικρό μέγεθος. Σαν να με προστατεύει η μικρή διάσταση από τον φόβο του «μνημειακού» που βρίσκεις συχνά και κυρίως στις ακαδημαϊκές νεκρές φύσεις».

Δεν σας δυσκολεύει η ζωγραφική με ακουαρέλες σε μια μεγάλη επιφάνεια;

«Μου αρέσει πάρα πολύ αυτή η δυσκολία. Με γοητεύει. Ήταν και παραμένει ένα στοιχείο που έπρεπε να κερδηθεί. Από τη στιγμή που έπαψα να αντιμετωπίζω την ακουαρέλα σαν ακουαρέλα αλλά σαν λάδι,

ένωσα ασφαλή. Χρησιμοποιώ καλά βαριά χαρτιά μεγάλης αντοχής, για να ξεπλένω με βούρτσα τα λάθη μου, γιατί η ακουαρέλα δεν διορθώνεται. Πλένεται όμως. Κρατάω κάποια χρήσιμα από τα ίδια και αυτά που με ενοχλούν τα καλύπτω με τέμπρα που έχει σώμα ή με ξηρό παστέλ. Ο συνδυασμός όλων αυτών των υλικών σε ένα έργο είναι μεγάλος πλούτος και εξάπτει τη φαντασία. Ακουαρέλα, τέμπρα, μολύβι, κάρβουνα, μελάνια και παστέλ στην ίδια επιφάνεια, χωρίς όμως να χάνει η ακουαρέλα τη φύση της και τη διαφάνειά της. Αυτός τουλάχιστον είναι ο στόχος!».

Ποιο θα είναι, πιστεύετε, το αποτύπωμα της πανδημίας στον κόσμο αλλά και συγκεκριμένα στην τέχνη και στην αγορά της;

«Ο κόσμος στράφηκε στην τέχνη για να εξορκίσει τον φόβο και την ανασφάλεια που δημιούργησε η νέα συνθήκη. Είδαμε τα δύο τελευταία χρόνια να εξαντλείται η τέχνη στο διαδικτυο. Αλλά επειδή η

ζωγραφική έχει ύλη και σώμα, ο κόσμος επιστρέφει διψασμένος στους χώρους τέχνης για να αποκαταστήσει αυτή την επαφή. Τα μουσεία ξαναγεμίζουν από φυσικές παρουσίες, το ίδιο και οι γκαλερί. Όμως ξέρουμε πως η τέχνη εξαρτάται από την οικονομία και πως ένας πίνακας δεν είναι είδος πρώτης ανάγκης. Ίσως η αγορά της τέχνης χρειάζεται λίγο περισσότερο χρόνο. Ευτυχώς που οι συλλέκτες αγαπούν την τέχνη όσο και οι ζωγράφοι, γι' αυτό ας είμαστε αισιόδοξοι. Σε όλον τον πλανήτη οι άνθρωποι συνειδητοποίησαν πως δεν είναι παντοδύναμοι και αυτός ο κλονισμός τους έκανε να αναθεωρήσουν τον τρόπο της ζωής τους και να αξιολογήσουν τις προτεραιότητές τους. Ίσως αυτή να είναι η μεγαλύτερη ευκαιρία που μας δόθηκε ποτέ για να κρατήσουμε ό,τι θετικό προέκυψε από το ταρακούνημα της φύσης».

INFO

«Τόποι επιθυμίας»: Γκαλερί Σκουφά (Σκουφά 4, Κολωνάκι), έως τις 14/12.